

Փոխորդ ՇԱԲԱՐՔ օրերը կը հրատարակուի. — Տարե-
կան բաժանորդագրի մէջ երկու եւ կէս տարւոյ Մեծի
պատիւի վճարելիք քէ մայրաքաղաքի եւ իւր արտաք-
ստանաց եւ քէ գաւառաց համար: — Վեց եւ երեք ամսոց
համար ալ բաժանորդ կը կոչուի: — Հատուկ 40 փարսյ
է: Եւ կը գտնուի մոսկուտայի Պաշտօն-Գրար. օրակա-
նայ, եւ գրականութեան ծախս աղայի խանութը: — Ծա-
նագրանց տողը 3 դրո: Եւ մէկ անգամի համար: Անկի
ամսու կ'ըլլայ աւելի անգամներու համար:

ՀԱՅԿ

Առ Տեղեւ-Տեղ. Հ. Ս. ՍԱԼԱՄԱՆՅԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Պարզ-Բազար Նախկին խան վերի յարկ թիւ 16

درعيلهده بالى بازارنده نافهه خاندنه اوست قانده
16 نوزولى اوطةده «بوع» اغزتمى صاحب امتيازى
—
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du Journal Arménien
POUNTCN
16 Nafie-Han Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLÉ

ԹԻԻ 2764

ՀԱՅԿ

1863—1866—1901 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 17

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՅՈՒՆ

Չորեքշաբթի առաւօտ, մարտի-
նայ շքեղ հանդէսներ կատարուե-
ցան ինչպէս ամէն մայր ազգութեան
նայ, նոյնպէս և մեր մայր եկեղեց-
ւոյ մէջ: Օգոստոսիան Սուրբ Գրգոր
մանուկեան Տարեգարհին աւելին:
Ամեն Տ. Մարգարիտ Ս. Պատրիարք
Հայրը նախագահեց հանդիսին, և
յետ մարտիանայ, օրհնութեան եւ
երգոյ՝ գովեստիւք յիշատակուե-
լիս անցանք ընտել խորի կայսեր: Վե-
հափառութեան աշխարհայէն գոր-
ծոց, ձեռնարկութեանց ու առա-
ջադրութեանց վրայ Ս. Պատրիարք
Հօր շուրջն էին ամէն դասերէ եկե-
ղեցականաց և ամէն դասերէ աշ-
խարհիկ ազգայնաց բազմութիւն:
Եկեղեցին անխախտիւ լուսավառ-
եալ էր յատկապէս:

Այս հանդէսէն ետքը, Ս. Պատ-
րիարք Հայրը կայսերական պալատը
գնաց շնորհաւորեց բարեմայրոցի
և կայսերական մեծարանքի պատ-
ուեցաւ: Սեր Պատրիարքարանն ու
ազգային վարժարանները նոյն օրը
գոյրուեցան ի նշան մեծարանաց և
ուրախութեան:

Նոյն օրը, վարչական զինուորա-
կան ու կրօնական աւագանիներ, օ-
տար տեղութեանց և սեղանաւորա-
կան ու վաճառականական առաջնա-
կարգ հաստատութեանց ներկայա-
ցուցելէր փոխարին ի կայսերական
պալատին, և երկրին ու օտար երկ-
րաց շատ կողմերէն, Վեհապետնե-
րէ, իշխաններէ շնորհաւորական հե-
ռագրեր տեղապէս կայսերական
գրեհանը:

Նորին կայսեր Վեհափառութիւնը
որոյ գլխաւոր սրտի բազմազան
շնորհներն հասնապալ լիով կը վա-
յելին կարօտեալք՝ արկածեալք ու
վախճանք, — այս բարեպատեհ
առթիւ ալ առատ նուէրներ ու ու-
րումներ իւր բաշխեց, և մայրաքա-
ղաքի ու գաւառաց մէջ բաժնարար-
կեաց մէկ մասին ներում շնորհեց:

Բովանդակ մայրաքաղաքի, ցե-
րեկ ու գիշեր, ի դամարի և ի Ժո-
վո, գեղեցիկ պնդադարեալ էր, և
ինքնութեան շարժումներ, ցոյցեր
ու մարտիանայ աղայականք ամէն
կողմ: Այս առթիւ, գաւառաց մէջ
կատարուած հանդէսներու նկարա-
գրութեանց հեռագրերը տակաւին
կը շարունակեն, և կը զարգարեն
բազմազան լրագրաց կէտեր:

Առաջին մեք ալ անխառնաօք կը
ձայնակցեմք մեր պաշտօնակցաց,
բարեբաւակ երկրարկեցութիւն,
երկնային հոգեւորութիւն և իւր
ամէն բարեխաղաղ գործոց՝ ձեռ-
նորոգութեանց ու առաջադրու-
թեանց համար կատարեալ յաջո-
ղութիւն հայցեալք:

ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆ ՓՈԽՆՁԻ

ՎԱՆ. 24 Հոկտ. 1901: — Լուրեր
ու դիտողութիւններ: — Քաղաքա-
մէջի կիրակնօրեայ վարժարանն իւր
նոստաւորապէս կ'ընթացանէ և ամէն
կիրակէ, ժամը 2 էն մինչև 7 - 8,
Հայերէնի, Տառնիկերէնի, Թուրքի-
տառնիկերէնի և շարադրութեան դաս-
ներ կ'աւանդուին անձնուէր ուսուց-
չաց կողմանէ, և յաւարտինք Յա-
րութիւն Սարկաւազ ժամէ մը ա-
ւելի կը խօսի Ս. Եկեղեցւոյ ծէսե-
րու, արարողութեանց և խորհուրդ-
ներու վրայ (այս ալ Բողոքականաց
փոքրիկ ցաւ պատճառներ է) ինչպէս
նաեւ ուրիշ կրօնական ներկայ վրայ,
առանց կուտ մը պահանջելու որ և է
մէկէ մը: Գնահատուած է անոր
այս ծառայութիւնը Առաջնորդ Ս.
Հօր կողմանէ, ինչպէս նաեւ ուրիշ
լուր և ուղղամիտ անձերէ: Ահա
այս ալ կիրակնօրեայ վարժարանն
է զոր յաւելութեան համար արար-
ներ գոյնով նկարագրելու ուղած են
պօքսական թերթերու մէջ, և որ ինչ-
պէս ըսինք, կառավարութեան եւ
Առաջնորդարանի արտօնութեամբ
բացուած է: Քաղաքամէջի Թաղ.
Խորհուրդն ուսման հրաժարած լինե-
լով՝ Խորհուրդը մեծամասնութիւն
չունէր, հետեւաբար գէթ մեծա-
մասնութիւն մը տալու համար անոր
Գաւառական Խառն Ժողովը անոնց
անդամ որոշեց և պաշտօնապէս
հրապարակեց տեղեւոր պատուաւոր ազ-
գայիններէն Պօղոս Եփ. Տէր Պօղոս-
եան և Աւետիս աղա Տ. Սարգսեանն
ընդունելու իրենց յանձնարած պաշ-
տօնն: Յուսմամբ թէ ի մօտոյ պա-
կանեալ անդամոց տեղ ուրիշներ
ալ պիտի ընտրուին: — Գաւառ.
Ուսում. Խորհուրդը որմէ զուրկ էր
Վան բաժանման անդէն ի վեր կալ-
մընեցաւ Տ. անձերէ: Յուսմամբ թէ
իւր պաշտօնին կատարեալ գիտակ-
ցութիւնն պիտի ունենայ, և եթէ
էյլաղիկ Այլմասնաբար թեմերուն
Լուսեղանական ուսուցիչներն մաքրել,
գէթ պիտի աւելնաւ իւր քիւն
տակը եղողներն: — Միւնչեւոյ յա-
նուն Սառնապատու վանից՝ Այգեւս
տանի մէջ աղկանց Որբանոց մը
գոյութիւն ունի, սակայն և այնպէս
հոս հոն փողոցները գիշերող պզտիկ
աղջիկներ պակաս չեն: Բան մը՝ որ
ամէն տեսակէտով խղճի դէմ է և
միտաւորութիւն և միտաւորութիւն յոյժ
անպատուարեր: Այս կէտն ալ Ա.
Առաջնորդարանի լուր նկատուումն
կը յանձնուի: — Մեծ զարմանք
պատճառեց հոս, ազգային թերթ-
թերթ ուսման մէջ կարողացելով
տեղեւոր Արամեան Որբանոցին (*)
համար Գեր. Եղիշէ վարդապետի
ի Պատրիարքարան ըրած դիմումն
որպէսզի նպաստից Յանձնաժողովին

զուտ մը յատկացուի յիշեալ ան-
ուանական Որբանոցին, որ ոչ գի-
շերօթիկ է, ոչ ալ Որբանոց՝ ուսման
կարծածին պէս, և որուն առան-
տարեթոյս կը վճարուի աշակեր-
տելոյ կողմանէ և շատ քիչ են ձրի-
ավարժք: Ըստ մեզ՝ աւելի լաւ կը
լար եթէ անոր յատկացուի զու-
տաւր վարժարանէ իսպառ գիշեր
տեղի մը յատկացուէր: Զարմոք
երբէք թէ՛ այդ վարժարանին նիւ-
թականն անձուկ է: շատ մօտէն
զինքը և իւր վարժարանը ճանչող-
ներ միայն գիտեն թէ պարզապէս
լալանութիւն է անոր ըրածը: Բայց
պիտի ըսուի, որ ինքը չընէր այլ
ուրիշ ընել կուտայ: Տ. Եղիշէ
քիչ մը խաբուած է անոնցմէ, քիչ
մ'ալ հիւսիսաբար զգածուած,
մի քիչ ալ, — եթէ չեմսխալիւր —
աղայի մը իսպրիք տեղը պարած:
Մենք կը կարծենք թէ՛ Ն. Գերա-
պատուութիւն աչքաբաց եկեղեցա-
կան մը լինելով՝ կողմնորոշեց չպի-
տի աշխատել իրական Որբանոցնե-
րու յատկացալ զբաւմնելը՝ ան-
ուանական ու անհատական շահու-
համար բացուած դպրոցի մը զրկել
լանալը: — Հոնձքեր ու պատուներ
անցեալ տարուան պէս առատ են:
տեղական 300 արտօնոց օխայ մը
հայը 20 փարայի կը ծախուի, նոյն-
պէս մին օխան՝ 70-80 փարայի:
Թեթեւ հիւանդութիւններ թէեւ
պատահեցան, բայց այժմ օգետուն
փոխաւորով անհետացան: Զինու-
թական բժիշկ՝ հարկաւորաւ Բա-
գիմ պէյ որ մի և նոյն ժամանակ
առժամայ թագապետական բժիշկ
է, իւր ճարտար խնամքներով չա-
տերը ստոյգ մահուանէ փրկեց, և
շատ աղքատներ ալ ձրիաբար կը
զարմանէ: Հրապարակաւ մեր շնոր-
հակալութիւնը կը յայտնուի յիշ-
եալ աղկան ու մարդասէր Տօքթօրին:
— Յայնկոյններու ազգային վար-
ժարանին չընտաւարայից վկայա-
գրերու բաշխման հանդէս տեղի
ունեցաւ ամսոյ 9 ին ընդ նախա-
գահութեամբ Գեր. Առաջն. Տեղա-
պահ Հօր: Վարժարանը երբ չըր-
ջանաւարտներ տուաւ, սորա իրենց
հրաժեշտի ողջոյնն տուին Հայ. Տաճ.
և Ֆրանս. մէկ մէկ գեղեցիկ ճա-
ռերով՝ որք ուսման, դաստիարա-
կութեան ու մարդկային ազնիւ
պարտականութեանց վրայ կը խօ-
սէին: Բազմաթիւ հրաւիրելոյ մէջ
կը գտնուէին տեղեւոր Կուսակալի
օգնական Վսեմափայլ Յովհաննէս
Ֆելիտ պէյ՝ իւր ազնուափայլ ա-
մուսին Տիկինը հետ, ինչպէս նաեւ
ուստիկան Գոմիսները և զինուորա-
կան հաշարապետք: Համարից
քայլերը և երգեր խառն ընդ նուա-
զածութեան օդը կը թնդացնէին:
Վարժարանին քրտնալան ու ազնիւ
Տնօրէնն՝ Շատուրեան Ռուբէն Եփ.

յետ ընթերցման տեղեկագրին խօ-
սեցաւ հիւանդի ռոմով մը ուսման
առաջ կարեւորութեան վրայ և շեշ-
տեց ծխական վարժարանաց վա-
նայ մէջ անհատականներէ վար չի
մնալը և հաւանաւ կարողութեան
տեղ աշակերտներ հասցնելը: Հուսկ
ուրեմն Ն. Գերապատուութիւն Տ.
Սահակ Հայրն իրեն յատուկ սիրուն
և ակարճելի ռոմով մը վարժարանին
ուսուցչական մարմնոյն յոյց տուած
լանքն և անուանալի գործունե-
ութիւնն մի առ մի թուելէ, Վեհա-
փառ Կայսեր թանկագին կենաց
համար սրտագին բարեմայրութե-
թիւններ ընելէ՝ և զներկայս օրհ-
նելէ ետքը «Պահպանիչ» փակեց
հանդէսը: Ներկայք քաղցր տալա-
ւորութեան ներքեւ մեկնեցան, հե-
տեւին տանելով օրուան գեղեցիկ
յիշատակը: — Կիտէք որ բարե-
շնորհ Յար. Առաջ-Սարկաւազ Կամ-
արականի դէմ խեղացին մէկը
պօքսական թերթի մը մէջ բարբա-
րած էր անամօթաբար: Այժմ Յ.
Սարկաւազ դատ բացած է անոր
դէմ: Յառաջիկային ընդարձակ
ընէ պիտի գրեմք առ այս: Զմուռ-
նամբ յաւելու թէ կրօնի և բարո-
յականի նախանձանիւրեր երեւեալ
յիշատայող Հաճի Յակոբ Աւետիսեանն
էր որ անցեալ տարիներ կ'աթիւ-
կութեան յոռապանակն յառաջ
տանելու համար գիւղէ գիւղ կը
վազվէր ոսկիներով ծանրաբեռ-
նուած, և ահա այսպիսի մարդու
մը գրածին որ աստիճան կարեւո-
րութիւն ունենալն կրնաք երեւա-
կայել: Ստոր քեռայրն ալ գործի
վրայ է, և իւր կոպտութեան փայ-
լուն ապացոյցը տուած է այս միջոցիս,
իշխանական Յովհաննէս Եփէնտի
անուն վարժապետ մը անակոծելով:
Ասոր դէմ ալ դատ բացուած է,
և կը հաւաստեն որ Յիսուսեանց մե-
ծաւորն փնտէ պիտի զայն իւր
մօտէն:

ԿԵԼԻՊՈԼԻ. 4 Նոյ. 1901: — Ու-
ղեւորութիւն մը: — Մէնչեւէն մէջ
կը գտնուի, ինչպէս կը յիշուի Թ.
յօդուածէս: Օրն շաբաթ, կիրա-
կամի ժամերգութեան յետոյ՝ երբ
տեղական քահանային տունը ընթ-
րեցի և հանգստանալու համար
ժամատուն եկայ, տեսայ որ սա-
կաւթիւ ուխտաւորներ տեսակ մը
նուիրական երեկոյթ կը կատարէին
Ս. Սարգսի կոկիկ տաճարին ներքեւ
գուրդը, բայց դրան քով և կից
գեղեցիկանաւոր մէջ. և մինչ ճին
ու նոր ծանօթ գէմերէն հրաւիր-
ուեցայ ու նստայի քիչ մը տեսակ
յեկու, և ահա յանկարծ գլուխիս
անկուեցաւ արեւած ձաւացող չա-
շարն երկրաստալը մը, որ իւր ա-
ռաջին երեւոյթէն կը գատուէր թէ

ընդարդ սրամտութիւնը չարաչար
վարած, հետեւաբար կամակորա-
պէս անձնատուր եղած էր թէ՛ բա-
գոտեան և թէ՛ սկեպտիկեան ա-
պականութեանց: Գի լ'նչ օգուտ
կը քաղուի այն սուր մտքէն, երբ
սիրտը թափուր պարկէ մը տար-
բերութիւն չունի: Ս. յո. թուառա-
կանը՝ մեր գէմը նստած՝ ետակա-
նօրէն կը պարծենար թէ ինք ա-
զատ կեանքի ճամբան գտած: Հայ
աշուր մ'է. չարունակ կը դրուէր
ափեղցիկը, և վերմակադրոյի ար-
հեստով կարծես՝ աչքերուն վրայ
վերմակ մը դրած՝ մերթ կարծեց-
եալ ոսկեփոխ (այլիմադ) կը ձե-
ւանար և մերթ կատակաւ սկեպ-
տիկ կը դառնար: Երբեքները,
վարդապետները և նոյն իսկ Իլիմի
արդի Ս. Առաջնորդը իրմէն կը
գողան եղեր, և ամէն եկեղեցա-
կանները՝ իր քով կարծես թէ
փնտալու դատապարտուած պըղ-
պըղկներ են եղեր: Ինք՝ գիտու-
թեան աղբալն ու օմեղնալ կընած
ըլլալով՝ մասնաւոր յատկութիւն
ունի երբեք ամենէն խառնակ կար-
ժերը (չկը) քակելու, Գործեան
հանգոյցները լուծելու և: Միւնչ-
եւո խօսքերուն մէջ գլխորած
պարզ առածներէն և հասարակ
ոտանաւորներէն անդին չէր անց-
ներ իր անկայուն կարողութիւնը,
և բերին սովորական ծամոյն էր
գրեթէ սա խօսքը, «Կիւղէլէր
աշուր չօք իշ էտէրէր, սոյալար
աղբակէր»: Եւ վերջապէս յայտնի
կ'երեւէր թէ նա ինքն հազիւ թէ
բանաստեղծական հմտութեանց
զաւիթերէն առ խաբխախ մագըլ-
ցող անգամ իմաստակ մը, կամ
լաւ եւս՝ միայն բուրբ կակազող
անգամ թուով մ'էր. և ոչ ա-
պաքէն ասանկ յօսու, փօռեալ և
ամէն հով փչող օդալաններն և ի-
րենց խորամանկութիւնը միամիտ
երեւեալուն մէջ պահող գաղտնաւ-
եա պատկերներ, որոնց հետ մա-
նաւոր վերելքս՝ պրոքս ջորիկ
մէջ մուկ ուսացող խել մը չահա-
դէտ փաստաբաններն (աղէկներուն
խօսք չունինք, եթէ կան) են որ
գունափոխիկ գաղտնիքները եղած
իրենց անհաստատ գոյներով խա-
ղաղիկ անձերու կենաց գոյնը փո-
խելու կ'ենեն յաճախ: Այսպէս ալ
այսպիսի խօսքերու առթիւ տուող
յիշեալ անձն մէնչեւէնաբանակ Հա-
յերուն մէջ տեսակ մը կակազող
կամ մոք Սիմոն դարձած էր, ինչ-
պէս այս խորամանկ խաբեպային
համար կը պատմուի «Գործք Առա-
քելոյ»-ին Բ. 9-24-ին մէջ, երբեմն
մեծ օղբեցութիւն ստացած ճին
Սամարիթի բնակչաց վրայ: Իսկ ես
իր յարմարեց և նորիկ հիւր խօ-
հերու հօրս թագուն պահեցի առ
ժամանակ մի և Աւետարանական

տնտեսական Դավթեմ, և կառավար-
ված են ու ժողովրդական կողմից
որոշման վերաբերյալ քննարկում
ներ է: Հայ երեւելիք 16 կառ. քե-
րով մինչեւ 2 ժամու, և աւագ քա-
նանայից մէկը քանի մը ծանօթ
անձանց հետ մինչեւ երկօրեայ ճա-
նապարհ ընդառաջ գացեր են:
Յոյս կայ թէ՛ նորընտիր Առաջնոր-
դին, իբրեւ բանիւրուն ու գործունե-
այ եկեղեցական մը՝ ժողովրդեան
կրօնական ու կրթական զարգաց-
ման համար սրտի մոռօք պիտի աշ-
խատի:

— Կրօնական ու Բաղաքական
ժողովներն, երեքշաբթի, արտա-
քոյ կարգի խառն նիստ մ'ընդին է Ս.
Պատրիարք Հայրը ժողովին ծանոց
թէ՛ կառավարութիւնն ուղած է
կրկնիկ կաթողիկոսական ընտրող
ժողովը պատրաստած ընտրելու
ընդհանուր ցուցակն, յորում նը-
շանակուած են 13 եպիսկոպոսաց
անուանք: Նոյն օրը Ս. Պատրիարք
Հայրն այցելեց Բարձր. մեծ Եպար-
քոսին և գատական նախարարին:
— Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Սրբա-
զանը՝ անցեալ կիրակէն Կէյլէի
Միջագիւղի մէջ քահանայ ձեռ-
նադրեր է Մուրատեան Համբար-
ձում անուն ուսուցիչն, Տ. Յովհան
անուններով, և Սաղաեան Սի-
րական անուն ուսուցիչն՝ Տ. Կիւ-
րեղ անուններով: Առաջնորդ Սրբ-
բազանն հետեւեալ օրը այցելեց է
գիւղին Յունաց եկեղեցին ու վար-
ժարանը:

— Էջմիածնի Ս. Հոյրապետը՝
Տիգրան Էջմիածնի գարձեր, և լաւ-
ջախալ պարգեւներ է 12 քահանա-
յից և Նոր-Նախիջևանի Հայոց հո-
գեւոր հովիւ Տ. Մուշեղ վարդա-
պետի:

— Տիգրիսի մէջ՝ Աղանեանց Տ.
Գիւտ աւագ քահանայի 23ամեայ
գրական աշխատասիրութեան Յո-
բէրեանն հանդէսը կատարուեց է:
Ունի բանասիրական կարեւոր հրա-
տարակութիւններ:

— Կարնոյ երկրաշարժէն վնաս-
եալ կարօտեցող ինչպատ՝ Բարեբ-
զի մէջ ալ հանգանակութեան մաս-
նախումբ մը կազմուեց, և 100 ոսկի
հաւաքուեց զրկուեր է:

— Ռուսոյ ազգային ծանօթ
տիկիններէն Եղիսաբէթ Սուլիսան-
եանց՝ ի յիշատակ հանգուցեալ ա-
մուսնոյն, Խոշիվանքի մէջ յատուկ
Պատարագ ընել տուեց, և սեղան՝
300ի չափ անձանց, մեծ մասն՝
աղքատիկ գաւէ: Շատերն՝ ըստ
վարեմի սովորութեան՝ իրենց հետ
տարեր են գրգալ, ափսէ, բաժակ,
պնակ ու անձնուց:

— Կարնոյ Առաջնորդարանի վեր-
ջին նամակներէն կ'իմացուի թէ՛
շաբթի, քանի մ'օր դադարելէ ետ-
քը վերսկսած է, և պէտք է ան-
յապաղ օգնել կարօտ ժողովրդ-
րեան:

— Պատրիարքարանը Իզմիրի
Առաջնորդ Սրբազանի յանձնէր է՝
տեղւոյն գաւառական ժողովը չորս
անդամաց մէկ գիրն, որով կը բա-
ղընեն գաւառական ժողովը ան-
գամայ օրինաւոր թուոյն պակասու-
թեան, վարժարանաց յատկացեալ
գումարին ջնջուելուն և ուրիշ խնդ-
րաց համար: Ուրեմն անհամաձայ-
նութիւնն սկսուած է Իզմիրի պաշ-
տնական մարմնաց մէջ: — Իզմի-
րի, որ երբեմն սիրոյ և զարգաց-
ման օրինակ կ'ըլլար ուրիշ քաղա-
քաց, և մինչեւ իսկ մայրաքաղաքիս

ազգայնոց: Առաջնորդ Սրբազանը
պարտի՛ համաձայնութիւն գոյացը-
նել անյապաղ, և գժտութիւնը
խեղդել ի սկզբան անդ՝ արդար ու
բանաւոր անօրինութիւններով:

— Բաղէչի գաւառական ժողո-
վը՝ տեղապահ ընտրեց է Տ. Վա-
հան վարդապետ Յակոբեանը, և
Պատրիարքարանի հեռագրելով՝
խնդրեց է փութացնել անոր ուղե-
ւարութիւնը:

— Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը
Ծաղկեայ Փիլոն կրեւո արտօնու-
թիւն տուաւ՝ Ներշնչայի Տ. Թովմաս
և Տ. Պօղոս քահանայից:

— Ուրախութեամբ կը հրատա-
րակեմք թէ՛ Թոգատեան մեծա-
նուն վաճառատուն պետ Մարտի-
րոս Էֆէնտի Թոգատեան առաջա-
գրեց է՝ 20000 լիրա նուիրել՝ Հայ
ազգայնոց յատուկ աւելուրական ու
գիտական ուսմանց վարժարանի մը
հաստատութեան համար: Թոգատե-
ան Էֆէնտի ազգին մեծ բարեբ-
բուն՝ պիտի ըլլայ: Անշուշտ կը
վաճաքուի՝ օր առաջ տեսնել իւր
մեծ ու բարեկամական առաջա-
գրութեան գործադրութիւնը:

— Երուսաղեմայ Պատրիարք
Ամեն Տ. Յարութիւն Ս. Հայրն՝
հնորհաւորութեան ու մայրմանաց
հեռագիր ուղղեց է կայսերական
պալատն, ծննդեան տարեդարձին
առթիւ, և կայսերական բարձր
գահութեան արժանացեց է:

— Մարզոսնէ հետեւեալ ծանօ-
թութիւնները գրուած են մեզ:

« Բնիկ Մարզոսնցի, Բաքուի
առաջնորդ. Տեղ. Տ. Նիկողոս Ծ-
վրպ. Փրանկիւլեան՝ ըստ հրաւի-
րանաց տեղւոյն թաղական խորհըր-
դոյ, անցեալ շաբաթ ժամանեց
այսր: Կը լսեմք թէ՛ Ս. Աստուա-
ծածնի վանուց վանահայրական
պաշտօնը պիտի յանձնուի իրենեւ
Լեւոն Բ. որ Նորին գերապատեալութիւնն
իրեն աւագ պարտականութիւն պի-
տի համարի վանուց վակեալ որ-
բանոցն վերաբանալ: Այդ որբանո-
ցը՝ որ վանուց երեւին միակ ձեւ-
մանն էր, չեմք գիտեր ի՞նչ պատ-
ճառաւ, օգոստոսի վերջերը փակ-
ուեցաւ, որուն համար համայն ժո-
ղովուրդը մեծապէս վշտացած է:
Եթէ Տ. Նիկողոս վարդապետ
ձեռնարկէ այդ բարի գործին,
աներկմիտ թո՞ղ ըլլայ որ ժողովուր-
դը դարձեալ իւր նիւթական և
բարոյական աշակցութիւնը չպիտի
զլանայ: — Բնիկ Ներշնչայի ձեւ-
մանեան Զարմայր Էֆէնտի թը-
ւեւ երկու չարութ առաջ Ներշնչա-
յի քաղաքս եկաւ ազգային երկ-
սեւ վարժարանաց անսլոթեան
պաշտօնով: Յիշեալը 13 տարի
Մէրսին, Պարքէսի և ի Կիրատն
պաշտօն վարած է: Քաղցր է մեզ
յուսալ որ իւր երկար ժամանակ-
եայ փորձառութեամբ և հմտու-
թեամբ մեր վարժարաններն ևս մե-
ծապէս պիտի օգտին: Վեց տարի-
ներէ հետեւ փրկոնադրութեան դա-
տապատեան Զեմոր քահանայ Տ.
Յովակիմեան անցեալները ներման
արժանացած ըլլալով՝ կ'իրակի ա-
ռաջին անգամ պատարագեց: Կը
մայրենի որ այս երկարամեայ ա-
պաշխարութիւնը խրատ մ'ըլլայ ի-
րեն, և մենք անագ մ'ես յիշեալ
քահանային այդ օրինակ պատօյ մը
նշխարակիլն չտեսնենք:

— Ներշնչայի Առաջնորդ Գիւր. Տ.
Դանիէլ վարդապետ՝ որ ժամանակէ մը

ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր դար-
մանի համար, այս շաբթու մեկնեցաւ
ուղեւորեցաւ իւր պաշտօնավարը:
Պատրիարքարանի նպատակց մտտուէն
40 ոսկի արուեցաւ Որբանոցի Արհես-
տանոցին, և 20 ոսկի՝ աղքատիկ վար-
ժարանաց համար:

Քաղաքական ժողովոյ ատենապետ
Ստեփան փաշա Ասլանեան՝ որ քանի
մը շաբաթէ ի վեր տաժանելի հիւան-
դութեամբ կը տառապէր, — բժշկա-
կան ամէն ջանից հակառակ՝ այս առա-
ւօտ, ժամը 12ին ատենները կնքեց
մահկանացուն, ի հասակի 80 ամաց:
Չենք կրնար չցաւիլ Ստեփան փաշայի
մահուան վրայ: Կարեւոր ազգային մը
կորուսիք: Արդիւնաւոր եղած է ա-
նոր կեանքը, և յիշատակելի ու ան-
մուսնալի գործեր ունի:

Կ Ը Ն Դ Ի Ռ Ի Ի

Լրագրոյս հետ բաժանորդութեան հա-
շիւ ունեցողներէ՝ ԱՆՅԱՊԱՆՆ ԺՏԱՐԻԼ:

Դ Ի Ռ Ս Մ Ա Կ Ա Ն

Վ. Պոլիս. 17 Նոյեմբեր 1901	
Օսմանեան Բոսորիս	26-27
Բուսնի Երկրորդի ֆրանք	105-75
Թրակիայ	560
Օսմանեան լիրան 100 դրոշմին	
Մէքսիկայ	108-10
Մէքսիկայ	103-10
Հինգուց	103-5
Վեցուց	103
Բուսնի Երկրորդի	9-06
Ռուսիոյ Բոլ	90-50
Գաղղիական լիրա	87-25
Անգլիական լիրա	110-2
Գրիմից	51-8

ԹԱՏՐՈՆ ԶՄԵՆԱՅԻՆ

« Գոնգորիս » Բեքայ

ՕՍՄ. ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԽՄԲԻՆ ԿՈՂՄԱՆԵ
Առաջնորդութեամբ Պ. Մ. Մանկեանի
1901 Նոյ. 23 Ուրբաթ գիրք ժամ 3
Ի Ն Պ Ա Ս Տ
Խմբիս կապակախու զեղատեսակներէն
Պ. ԶԱՌԱՍՏՅԱՆՆԻ

ՎԵՐԺԻՆԴԻՐ ՄԱՅՐԸ

Թարգմանութիւն 6 արար

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս դաղըիական
գեղատեսիլ անցեալ շաբաթ ա-
ռաւօտ Փարիզէ վերադարձաւ:
Սերքէնի կայարանն ընդ առաջ
եղան՝ Օգոստ. Սուլթանին կողմա-
նէ արտաքին գործոց պաշտօնա-
տան արարողապետ Դալիպ պէյ,
մեծ եղարքութեան ու արտա-
քին գործոց նախարարութեան
թարգմանք, գեղատեսիլ բոլոր
պաշտօնայք, գեղատեսիլ շո-
գեհաւուն հրամանատարն ու սպայք,
պապական նուիրակն ու փոխա-
նորդն, կրօնական միաբանք, Հոռ-
մէական ազգայնոց Ս. Պատրիարքն՝
կաթողիկոսի մը և երկու վարդա-
պետաց հետ և բաղմաթիւ ծանօթ
գաղղիացիք: Դեպքանն անտի ուղ-
ղակի ի Բերա գաղղիական գե-
ղատեսիլներն եղաւ: Հետեւեալ օրը
Բ. Դուռը գնաց այցելեց Բարձր.
Մեծ Եղարքոսին, արտաքին գոր-
ծոց նախարարին, պետական խոր-
հրդոյ նախագահին: Ռուսական
գեղատեսիլ Պ. Զեմովիէֆ երկուշաբթի
տեսակցեցաւ Պ. Դոմեթանի հետ:
Դեպքանը՝ երէկ, ուրբաթու աղօ-
թից հանդէսէն ետքը, Օգոստ.
Սուլթանին ներկայանալու պատիւ
ունեցաւ:

— Երբորմի նահանգի Ռիֆա-
հիյէ գաւառակի դայիմագամի ըն-
թացքը քննել զրկուեր է՝ Բասեն-
ներու դայիմագամ Լուիսի Էֆէնտի:
Մամուրէթ-Իւլ-Ալիյի կառակա-
լութեան հրամայուեր է քննել
Ազա-Տալ գաւառակի դայիմագամ
Մէհմէտ Էֆէնտիի վարմանքը: Ա-
լաշկերտի դայիմագամի ալ քննու-
թեան ենթարկուած է:

— Վանայ նահանգի Մամու-
րէթ-Իւլ-Համիտ գաւառակի Ռի-
րուն Աշիքէթի պետը՝ հեռագրով
արտօնութիւն խնդրեց է Համիտից
հեծեալօրաց դուռը մը կազմելու
համար:

— Թէհրանի ամերիկեան դե-
պան Պ. Լուիս Կրիպպոմ՝ որ պաշ-
տնավարն երթալու համար մայ-
րաքաղաքս եկած էր, անցեալ
կիրակէ երեկոյ մայրաքաղաքիս
ամերիկեան գործակալատարին հետ
կայսերական պալատն հրաւիրուե-
ցաւ, և ընթերցեց ետքը Օգոստ.
Սուլթանին ներկայանալու պատիւ
ունեցաւ:

— Պիթիւի նահանգի Սասուն
գաւառակի քանի մը կողմերը,
գործանոցներ կը շինուին նախարա-
րաց ժողովոյ որոշմամբ և կայսե-
րական հրամանաւ: Յառաջագոյն
1300 լիրա որոշուած էր շինութեան
ծախսի համար, բայց ապա հարկ
եղաւ կրկնապատկել այդ գումարը:

— Պէյրուի մէջ յանձնաժո-
ղով մը կազմուեց է ոստիկանու-
թեան արժանաւոր անձերն ընտ-
րելու համար, և յանձնաժողով
մ'ալ կրթութիւնն ըստ արժանայն
տարածելու և կրթական հասցիթ
աւելցնելու համար:

— Չորեքշաբթի, նախարարաց
ժողովոյ շաբաթական նիստը տեղի
չունեցաւ, որովհետեւ Օգոստ. Սուլ-
թանը հրամայած էր նախարարաց
նոյն օրը հանգիստ ընել իրենց ա-
պարանքներուն մէջ:

— Հայէպի նահանգի Մինէն
գաւառակի Լիմաճ ըստած բար-
ձանց ստորտը՝ գեղանին տակը հին
քաղաքի մը փլատակները գտնը-
ուեր են:

— Գարահիսարի՝ Թամշարայի
և Ուշագի մէջ ալ երկրաշարժ եւ-
ղեր է, բայց բոլորովին անվնաս:

— Սէրէզի մերձակայ Լուգոս
գիւղի 300 Յոյնք՝ Պուլլար եկե-
ղեցւոյ յարեր, և Էկզարքին փո-
խանորդը պուլլար լեղուաւ առա-
ջին Պատարագը մատուցեց է անոնց
եկեղեցւոյն մէջ:

— Բաշաճը-գատէ Ապտ-Խուր-
Բաշման Էֆէնտի՝ Պաղատաէ Քէր-
պէլա երկաթուղի շինելու արտօ-
նութիւն խնդրեց է:

— Քաղաքապետարանի յանձ-
նաժողովը՝ 5000 լիրայի տոմս ար-
պել կուտայ՝ Կարնոյ երկրաշարժէ
վնասուող կարօտեցող ի նպաստ
հանգանակութեան համար:

— Սթամբուլ գաւառակի մէկ
գիւղէն Հիւսէյին անուն մէկը՝ Վիս-
ճէ գիւղն երթալու ատեն ձեռն
մրկի բռնուելով սառեւր մեռեր է:

— Ի Բերա յունական Զողրա-
ֆոն վարժարանի մէջ գիշերները
դառնալու ժամն պիտի ըլլայ՝ այն
տղայոց համար, որ ստիպուած են
յերեկները աշխատել ապրուստի
համար:

— Սէլանիկի մէջ Արամ Շիշ-
մանեան անուն երիտասարդ մը
ինքնիշխան սպաններ է, հոր մը նետ-
ուելով:

Պատուանշան, Աստիճան եւ Պաշտօն:
— Հայէպի նահանգի Ռիֆա գաւա-
ռակի դայիմագամութեանը Ազա-Տալի
նախարար դայիմագամ Թէլֆիզ պէյի —
Չորրորդ աստիճանի Մէքիտից՝ ի Թօքի
հրատարակուող Գօկօնիմ Շիշիմ անուն
լրագրին արօրէն Պ. Կիթիօնի: — Եր-
րորդ աստիճանի Մէքիտից՝ Գրքմի կա-
ռակարի Պ. Լազարէֆի ամուսին տիկ-
նոյ: — Ասիր գաւառակի կառավար-
չութիւնը՝ Հինտից գաւառակի դայ-
իմագամ Մէհմէտ Էֆէնտի: —
Չորրորդ աստիճանի Մէքիտից՝ Իզմիրի
Հոյանտական հիւպատոսարանի առա-
ջին թարգման Կարապետեան Մկրտիչ
Էֆէնտի: — Խարբըղի նահանգի Բէ-
թուրքէ գաւառակի դայիմագամութեան
նը՝ Օվաճըզի հրատարակ գայիմագամ
Մէհմէտ Թալաթ Էֆէնտի: —

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չինաստանի խնամակալուհ-
ւոյն ծննդեան տարեդարձին առ-
թիւ՝ մեծածախ ու շքեղաշուք
հանդէսներ կատարուեց են երկրին
նշանաւոր կողմերը:

— Աֆղանստանի Էմիրին մահ-
ուան վրայ սահմանեալ քառասո-
ւորեայ սուլէն լրացած ըլլալով՝ Նոր
Էմիրն սկսեց է բոլորովին զրադիլ
պետական գործերով:

— Անգղիոյ կառավարութիւնը
որոշեց է՝ 5 ոսկի ամսաթոշակ տալ
Հարաւ Ալիքիէի մէջ ծառայող
գաղթային զօրաց իւրաքանչիւրին,
և 100 ոսկի՝ իւրաքանչիւր սպայի:

— Աթէնքի համալսարանի ու-
սանողը կը պահանջէն բանագրել
Աւետարանը նոր յունարէնով թարգ-
մանդներն:

— Ամերիկայի մէջ ընդգծեալ նո-
րաշէն նաւ մը ծովը իլուցեց են: Մո-
վաւէն 15 ժամ մնացեր է այդ
նաւը: Մովաւէլ մը, կառավարական
պաշտօնեայ մը, հարիւրապետ մը և
ուրիշ չորս հոգի ճաշեր ու թուրթ
խաղացեր են:

— Ռուսանոյ ազգային խորհրդա-
րանը բացուեցաւ: Գահաճառին մէջ
ըստած է թէ՛ կառավարութեան ել-
մուտային հաւասարակշռուած է չորս-
հիւ խնայութեանց, և թէ՛ Եւրոպիոյ
խաղաղութեան անվրդով պահպանու-
թիւնը միշտ մեծ տեղութեանց հոգա-
ծութեան առաւելալ եղած է:

— Գաղղիոյ հանրապետութեան նա-
խագահը՝ խնճոյք տուեր է Չինաստա-
նէ վերադարձող գաղղիացի զօրապե-
տին և սպայից:

— Ճապոնի նախարարապետ Իթօ
մարքիզը Պետրոպոլի կը գտնուի այս
օրերս:

— Ամերիկայի Փարիզ հեռա-
գրեր են թէ՛ Հոյանտայի ու Անգղիոյ
կառավարութեանց յարաբերութիւնը
ցրտացած են այս օրերս, Հարաւ Աֆ-
րիկէի մէջ ընդհանր Հոյանտացու ու
մանց դատի ենթարկուելուն, և ար-
տաքսեալ Հոյանտացուց պահանջմանց
խնդրոյն պատճառաւ:

— Մէրսէշէի (Մարդ) մէջ, զօ-
րահանգէպի մը առթիւ ժողովեալ կու-
սակալաց ծանուցուեց թէ՛ որոշուած է
ջնջել քանի մը տուրք, սահմանել ամ-
սաթոշակ վճարել պաշտօնեայ պաշտօ-
նէից, և անկէց դատ ո'րեւէ բան չտալ:

— Ամերիկեան ընկերութիւն մը՝
Եւրոպայի երկաթուղիին համար 20
պողպատեայ կամուրջ շինելու պայմա-
նագիր մը կնքեց է, և Անգլիական
ընկերութիւն մը պայմանագրեր է՝ հե-
ռագրական պարան հաստատել Ս. Փը-
րանիսքոյի և Հալապեան կղզեխմբի
մէջ:

— Սֆիայի մէջ պուլլար-գաղղիա-
կան դրամատուն մը բացուեց է:
— Ի Պետրոպոլի՝ հանքային մեծ
շահութեան մը ապրեր, և 400 հազար
ֆրանքի ֆիսա եղեր է:

— Չինաստանէ վերադարձող
Գաղթական զօրաց հրամանատարին
հրատարակեալ տեղեկագրին մէջ

ըստած է թէ՛ դադարացի միակողմանաբար աւարտութիւն ըրած են Չինաստանի մէջ :

== Սպանիոյ կրօնատ քաղաքի մերձակայ Պակադոս գիւղաքաղաքը ողորուեր, բազմաթիւ տուներ փերե՛ր և եկեղեցիներ աւերակ դարձեր է :

== Ռուսիոյ մէջ բնակող Օրթոտոքս Զէքերը Սինդէն խնդրեր են՝ Սրբոց կարգը դասել Պոնտիոյ պաշտպան Եօհան Հիւսն :

== Անգղիոյ Թագաւորին թագադրութեան հանդէսի օրը, օտարաց ամբողջ վարձել արգելուեր է այժմէն :

== Բազմաթիւ Պօէքը Մատուկաքար գաղթեր են, և Գաղղիոյ կառավարութեան թոյլտուութիւն խնդրեր են՝ Թրանսիլանի անդր գաղթելու համար :

== Փարիզի քաղաքապետական ժողովը՝ 33 քուէի դէմ՝ 38 քուէով որոշեր է թէ՛ կրօնական Միաբանութեանց համար հաստատել նոր օրէնքը արդար է, և թէ՛ ըստ հանրապետական սկզբանց պէտք է չդպիւր կրօնական Միաբանութեանց :

== Ի Ռուսիա երկաթուղւոյ մը կայարանապետ Մագուստօֆ իշխանն ինքզինքն սպաներ է, 3000 անգղիական իրացի գողութիւնը երեսուն եղներուն համար :

== Անգղիոյ նախարարապետ լորտ Սայրլայրի՝ քանի մ'օրէ ի վեր հիւանդացած է :

== Ռուսիոյ կառավարութիւնը համաժողով մը կը գումարէ՝ անպարկեշտութեան դէմ՝ միջոցներ անօրինակութեան համար : Եւրոպական տէրութեանց ամենքն ալ ընդունած են այդ ժողովին մասնակցելու հրաւերն : Ժողովը պիտի գումարի այս ձեւով Փարիզ :

== Գարատաղի Նիքոլա իշխանը՝ ի Գաղղիա ուղեւորեր է ամսոյս 12ին :

== Ռուսիոյ կառավարութիւնը արդիւր է՝ Բարեկցոյի համար ձի արտածել :

== Գարատաղի մայրաքաղաք Զէթիսի մէջ արհեստական վարժարան մը բացուեցաւ՝ Իտալիոյ Թագուհւոյն հովանաւորութեամբ :

== Գերմանական Բոլնիոյ կառավարական վարժարանաց մէջ Բոլնիացի տղայք կը դասնորոշուին եղբր՝ կրօնագիտութիւնը դերմանական լեզուա ուսանիլ և գերմաներէն աղօթելու հոգեւորական համար :

== Ինչպէս Գերմանիոյ, նոյպէս Անգղիոյ մէջ շատ գործարանք կը գործուին այս օրերս, և հազարաւոր անձինք անգործ մնալով՝ օգնութեան կարօտ կ'ըլլան :

== Մանիլայէ ի Լոնտոն հեռագրեր են թէ՛ Ալէքսանտր Էնկլիմս, և 200 հոգի խեղդուեցան :

== Ի Փարիզ Ալլէքսանտր անուն մէկը՝ չղգեկաւօք ուղեւորութեան ատեն ատմար պաշտօնէին չտարուն համար ի դատ կոչուեր, 23 ֆրանք տուգանքի, և կայսրանները վրձնադրին փակցուելուն ծախուց վրձնարանի դատապարտուելու կարգաւորութիւնը չարտադրելու իր աւարկութեան թէ՛ պաշտօնային առանց ձեռնդրելու, և առանց ձեռնդրելու առանց միասնակար է ուղեւորաց առողջութեան :

== Անգղիոյ Լիւրբուլ քաղաքի դրամատուներն՝ 425 հազար ֆրանք գողցուեր է :

== Գերմանիոյ կայսրը խորհրդարանին պիտի առաջարկէ՝ կա-

րեւոր դումար մը սրոյնը մարտահաւուց թնդանօթներուն նորոգութեան համար :

== Յունաստանի նախարարք հրաժարեցան և նոր նախարարութիւն կազմուեցաւ : Պ. Զայիմիս՝ նախարարապետ ու գաղտնական գործոց նախարար :

== Պուլղարիոյ իշխանութիւնը տակաւին կը բանակցի՝ 120 միլիոն իրացի փոխառութեան համար :

== Մանչեսթրի մէջ ոսկիի առատ հանքեր գտնուեր են :

== Անգղիոյ խորհրդարանը կը բացուի՝ առաջիկայ Յունիսթի 4/16ին :

== Իտալիոյ խորհրդարանը կը վիճարանի՝ ամուսնալուծման վերաբերեալ օրինական ծրագրի մը վրայ, զոր մատուցած է կառավարութիւնը :

== Նիւ Եորքէ կը հեռագրեն թէ՛ ի Գօթորատո ոսկեհանքի մը մէջ պայթման դէպք պատահելով՝ 40 ի չափ մարդիկ զոհ եղան :

== Շուեդական եռակայմ նաւ մը, Ատա անուն, ի համալուրդ ուղեւորեալ, փոթորիկ բռնուելով եւ մէջէն ալ հրդեհ պատահելով՝ ընկըմբէ է : Նաւապետն ու 13 նաւատիրք աղատուեր են՝ Պօրտո անուն գաղղիական չղգեհաւուն չնորհիւ :

== Ռուսիոյ զանազան կողմերը 120 անգղիացի պաշտօնեայք կը չլինէ՝ ձի գնելու համար :

== Պուլղարիոյ իշխան Փէրտիս նաւա՝ անցեալ ուրախ վիճակում գացեր է յառուկ չղգեհաւուն :

== Պելճիոյ մայրաքաղաք Պըրլեսի մէջ՝ այս օրերս խուլերու ու համբերու ժողով մը գումարեր է Արդեօք օրացի աղմուկ եղած է սրահին մէջ :

== Փարիզի մէջ մարդիկ բռնուեր են, որ հեռագրական թիւեր կը գործան և հաղորդակցութեան ընդհատման պատճառ կ'ըլլան եղբր :

== Ռուսիոյ կառավարութիւնը՝ Նիւ Եգիպտոսի մէջ 8 հիւպատոսարան կը բանայ յառաջիկայ տարեդըլին :

== Գահիրէի կողմերն երկու կառավարման ընդհանրելով՝ երկու կառք չըլեր, մեքենավարն ու քանի մը ուղեւորք վերադարձուեր են՝ որոյ մէջ է հայ մ'ալ, և երկու հոգի մեռուեր են :

== Անգղիոյ կառավարութիւնը 250 լիրա պարգև կը խոտանայ՝ Լիւրբուլի դրամատուներէն 170 հազար լիրա գողցող փախչող քաղաքապետ Բոլնիոյն : Սոյն գումարն 8 միլիոն անգլի լիրա գրամագրուելուն կ'ըլլէ :

== Գաղղիոյ խորհրդարանն ընդուներ է՝ կառավարութեան առաջարկած 256 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւնը :

== Յունաստանի թագաւորն հրամայեր է որ՝ երեսփոխանական ժողովը գաղաւ առնու 40 օր :

== Ռուսիոյ ծանօթ գրագէտ Կոմս Թոլսթոյի մահաւան լուրն ըստաւուած է, բայց ծանր վիճակի մէջ է եղեր :

== Վիեննայի մէջ հանգանակութեան յանձնաժողով մը կազմուեր է՝ վախճանեալ ինչպէս լիւրջաբար յիշատակարանը կանգնելու համար :

== Ի Լիւպան 16 կրօնաւորք ցամաքն եղներու ատեն, քարկոծուեր, մէկը վիրաւորուեր, և ամենքն ալ ստիպուեր են չղգենաւր վերագումար :

== Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց ջորքին բերքը՝ այս տարի առատ եղած է : Պիտի կրնայ մինչե 95 միլիոն կենդինար ջորքին հանել օտար երկրաց համար :

== Լոնտոնի գերմանական նախորդ գեապան Հացֆէլտ կոմսը մեռեր է : 1831ի Հոկտ. 8ին ծնած էր :

== Սպանիոյ երմտական նախկին նախարար Կամաչո՝ որ նախարարապետ ալ եղած է, մեռեր է :

== Ամերիկայէ հեռագրուած է՝ բամպակի զնոց բարձրացած ըլլալը :

== Օրանժի (Հարաւ Աֆրիկէ) նախագահ Շթայնի կինը՝ հինգ օրգւոյն հետ արտաքսուեր է Աֆրիկէէ :

== Անգղիայէ բազմաթիւ զօրք պիտի զրկուի ի Հարաւային Աֆրիկէ, նոր տարիէ առաջ : Անգղիոյ կառավարութիւնը կը ջանայ պատերազմին վերջ տալ առանց պլիւս յաղաղելու :

== Չինաստանի զրկուած գաղղիական զօրաց միացորդն ալ՝ Գաղղիա կը վերադառնայ :

== Տանիմարայի կառավարութիւնը կը բանակցի Միացեալ Նահանգաց հանրապետութեան հետ՝ Անթիլաններու մէջ ունեցած կղզիներուն վաճառման համար :

ՕՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Պելճիոյ մէջ՝ 175,000 զինուոր, 2,900 զարկաւոր, 239 զտարանկալ : 39 մարդ զուլի՝ 1 զինուոր : Մայրաքաղաք Պըրլեսի մէջ՝ 4281 զինուոր : Երկրին բովանդակ բնակիչք՝ 1876 է մինչ և 1892, ողկիւյ ըմպելեաց համար 2 1/2 միլիոն ֆրանք վաճառուեր են :

== Ըստ վերջին վիճակագրութեանց՝ Իտալիա, բայց ի Պելճիոյ, իւր ընդարձակութեան լայնատարածքը՝ բոլոր եւրոպիոյ բազմաթիւ երկրն է, և պատճառը՝ ծննդոց առաւելութիւնն է, որ հետզհետ կը բազմապատկի՝ առողջապահի կանոնաց հետեւողութեան չնորհիւ :

== Պուլղարիայէ՝ վերջին երեք ամսոց մէջ, 19 միլիոն 324 հազար ֆրանքի արտածութիւն, և 17 միլիոն 567 հազար ֆրանքի ներածութիւն եղեր է :

== Մոլու մէջ գաղտնի կենդանուաց տակալը՝ ցամաքի վրայ ապրող ներուն տեսակէն 125 տակի է :

== Աֆրիկէի մէջ Տանիմարի կանայք՝ այրերէն զօրաւոր են, մինչդեռ աշխարհի բոլոր աղջկաց այրերն կիներէ զօրաւոր են :

== Ի Ռուսիա, ըստ ծանօթութեան երմտական նախարարին, տարւոյս ըսկիւրէն մինչեւ նախորդ ամսոյ սկիզբը ներածուեր է 6 միլիոն 621 հազար փուտ երկաթ, ողորդատու թափուեալ, 3 միլիոն 383 հազար փուտ մեքենաներ, և 184 միլիոն 120 հազար փուտ հանքածուի :

× × × Աղաւթիներով թփիշկը կայ Ամերիկայի Պոսթոն քաղաքի մէջ : Հիւանդիկ այցելութեանն ատեն վանդակով աղանիներ կը տանի հետը : հիւանդը զննելէ ետքը կը զրէ դիւր, և աղանիի մը թիւին կ'ապկեւոր դեղադրը՝ կարծակէ : աղանիի թիւին ընկեր դեղադրանի մը կին կը գտնուի : դեղադրորք աղանիին տարած դեղադրին խիղցն կ'առնու, կը չինէ և ձիւաւոր : սպասուողի մը հետ հիւանդին բնակարանը կը զրկէ : Ապա ի թէ՛ հիւանդը չուտով կ'ըստանայ դիւր և թէ՛ խիղցի թփիշկը չահէն չըրկուի :

== Լոնտոնի քաղաքապետի սեղանի պաշտօնական խնձըքն հրատարակութեան առթիւ՝ անոր սեղանի սպասնորուն վրայ սա՝ ծանօթութիւնը սրտած է : 75 ոսկեայ պաշտան, 144 ոսկի սնանկ, 200 արծաթ սնանկ, և այլն, որ 1 1/2 միլիոն ֆրանք կ'արժեն : Ամեն նորմալ քաղաքապետ զարտաւոր է սեղանի սպաս մը աւելցունել՝ արծէքը 100 լիրայէ քիչ չըլ :

Լալու պալատաւ : Նշանաւոր են ապուրի երկու արծաթ ամաններ, որ 450 լիրա արծաթ կը պարունակեն և՛ 30000 ֆրանք արծէք ունին :

== Ուղեւոր անուն բոյս մը կը գտնուի Աֆրիկէի մէջ, լուսնային տեսակէ, զոր շատ կը մշակեն սուաւորիք, իրեն կերակուրի բոյս, և ներմուծուած է Հարաւային Ասիա ու Պրալիկա : Աֆրիկէի բնիկներն Ունուսու կը կոչեն : Պտուղը գետնին տակ կ'աճի փայտաթէսի նման : միջուկը՝ որ ուտուելու մասն է, հաւկթաճու, մութ կարմրագորն է, սեւ չերտերով ու ճերմակ աչքերով : շատ ճերմակ աչիւր մը կու տայ, որ երկուլէ ետքը չազանակի համին կը նմանի : Սառը 250 արամը բաւական է մարդու մը օրական անդեան, վառն զի կատարեալ անուշիկ թիմիական բոլոր յատկութիւններն ունի :

== Ի Փարիզ ամառնորի հոգի ու խաղալիկ մըքանակ : Յայտնի է թէ՛ գրեթէ բոլանդակ եւրոպիոյ մէջ զանազան նուէրներու և մանաւանդ խաղալիկներու ընդարձակ առատութիւնը : Ի Փարիզ տարեկանի աւելի, և ըստ դարաւոր սովորութեան՝ ընծաներ ու խաղալիկներ իրարու կը փոխանակեն մեծ ու փոքր նստակներէ ու դասակարգերէ մարդիկ : Այս օրերս մեծ շարժման մէջ կը գտնուին դոնարեղէնի, նորաձեւութեանց, խաղալիկի, արդու ուղարդի վաճառականք, և աւելի Գաղղիոյ մէջ : Սակայն դիտելի է որ՝ այս անգամ սկսած է ընտրել այնպիսի ընծաներ ու խաղալիկներ, որ քիչ կամ շատ օգտակար ըլլան ընդունելու : Արդէն քանի մը տարիներէ ի վեր բարեկեցիկ դասու ամառնորական նուէրներ կ'ըլլան ընդհանրապէս ժամացոյց, լուսանկարի մեքենայ և մանր ու գեղեցիկ նորահար լանդի, հետեւելով՝ հաշակիմ որո՞ւր պիտի տրուի Տարակոյս չկայ թէ՛ փոքր ուղարդ աւելի կը սպասուի կաղանդի նուէրի, և եւրոպիոյ մէջ շատ ծնողք աշխարհագրական, պատմական և գիտական ընտիր զրկեր կը ընծային, սակայն որովհետեւ հարկ է խաղալիկի համար տըլոյց ունեցած փափաքն ալ յաղեցունել, կուտան աշխարհի խաղալիկներ, որ հետաքրքրական ու գրաւարձ ըլլալով հանդերձ՝ գիտական կամ արհեստական ո'ր և է ծանօթութիւն մը կը ներշնչեն : Եւ ահա աշխարհի խաղալիկներու պատրաստութեան համար ալ մեծ փոթիկ կը տարուի : Երեսուն տարի առաջ Գաղղիա նշանաւոր էր խաղալիկներու պատրաստութեան գործին մէջ : Եւրոպիոյ ուրիշ երկրաց շատերն ու Ամերիկա Գաղղիայէ կ'առնուին խաղալիկներու մեծ մասը : Բայց այժմ Գերմանիա գերազանցած է խաղալիկներու զանազանութեան ու ամառնութեան կողմանէ, սակայն դարձեալ գաղղիականներն ընտիր ու գեղեցիկ են : Գաղղիոյ օտարիտութեան նախարարին խաղալիկ շինողներու համար մրցանակի հանդիսարան մը բացու, խաղալիկի գործարաններէ շատ բաներ ի տես գրուեցան և մինչեւ իսկ նշանաւոր գծագրիչներ ու փորագրիչներ մասնակցեցան : Այս հանդիսարանը ակնկալեալ յաջողութիւնն ունեցաւ, և խաղալիկի պատրաստութեան գործին մեծ զարկ մը տուաւ : Այս ամսին ծանօթութիւն կը տրուի թէ՛ Գաղղիա տարին 70 միլիոն ֆրանքի գործ կ'ընէ խաղալիկի վրայ, և 50,000 հոգի լուրջ պարուար կը հայթայթեն այդ գործով : Յիշեալ նախարարն՝ դիտնալով այս կարեւոր շահագործութիւնը՝ ստաճողութեան է քաջակերել և առաւել զարգացման զարկ ու մղում տալ :

× × × Իմաստուն խօսքեր

Արհեստներն ու վաճառականութիւնը՝ միայն երկրագործութեամբ կըրնան դոյրութիւն ունենալ :

== Անկեղծութիւնը՝ սուաբնութեանց զլխաւորն է :

== Պէտք է ջանալ՝ անձնական արժանապատուութիւնը պահելու համար :

== Անհրաժեշտ հարկ է՝ հոգեւոր կըթմութեամբ աշխուշնել սիրտը :

== Երջանկութիւնը ճաշակէ կախում ունի ո'չ թէ իրերէ :

== Տալը աւելի բարի ու հաճոյսկան է, քան անուշիկ :

== Ուրախ ու դուարիք սիրտը՝ օգտակար դեղի պէս կարեւոր է :

== Դժգոհութեան զգացմունք կը կարճեցունեն՝ մարդկային կեանքը :

== Զուարթարար մարդը կը պահէ առողջութիւնը, և կ'ուրախացունէ բարեկամները :

== Իմաստուն մարդոց գէժքին վրայ՝ անդորր ժողով մը կը փայլի :

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ՀԱՌԱՔԱՄՈՑ
ԸՆՏՐԻ ԳՐՈՒԱՄՈՑ
Ազգային և օտար մասեկագրաց Արձակ և ուսումնարար Առիւծակի լեզուի

Ազգային ծանօթ ուսուցիչներէ Գաւառական Սիմոն Էֆէնայի այս գրական գործը՝ երկրորդ անգամ կարեւոր բարեկեցութեամբ հրատարակեալ՝ ամեն գրաւաճառաց ըրով կ'գտնուի ի գին 7 1/2 դրու :

ՔՕԼԷՔՄԻՕՆԻ ՓՈԼԷԻՐ

Մարտիրոս Էֆ. Արայճեան, հանրածանօթ վաճառական նախագործի, ամեն տեսակ փուլեր, մանաւանդ՝ հին և նոր թրքական և անգլական եւրոպականներ՝ կը գնէ գոհացուցիչ գիններով, և միանգամայն ամեն տեսակ հին փուլեր կը վաճառէ գիւրամատչելի գիններով :

Հասցէ՝
Ղալաքիա, Տեմիր-խան, 4. Պոլիս

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԷԻ

Լեաղի, ստամոքսի և աղիքների ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խոտ ընտիր է սոյն զեղաշառը, և ամեն ջրային տկարութեան, ուժաթափութեան և տիրութեան համար կը ջնջէ և անհետ կ'ընէ ամեն տեսակ անկարգութեանց հետքերը : Սրտի և երիկականց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի : Երկու մաքրելով՝ նորա խանդարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և զրգուելով կ'ընտան գործարանները կը զօրացնէ : Իւր զեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախանութիւն, կ'ընտան, մաքրելով հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լըցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ, մարտողութիւնը կը չափաւորէ, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտոտութիւններէ, որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կ'ըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիւրք կ'զգենու :

ONCUEH HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԷԻ

Մորթալին հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պայտաւական յատկութեանց չի հաւատարիքը նաւ ուրիշ դեղ մը : հին կամ նոր թուաւոր վերքէր, ուռեցք, քաղցկեղ (ցլիքիկեցէ), սրտնից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կ'անցնին և կամ կը լուսանան : օգտակար է նա և հարկուելի, հաղի, սրտի բարախման, մանաւանդ յօդացաւ : (Ինչ) ըստած հիւանդութեան : Իւր կաղաւորիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սքրաւա) հիւանդութեան ապականիչ գործութիւնը ինչ ստործան որ՝ ըլլան՝ կը զխանդաւէ :

Այս զեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տիկի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղաւաճարներու ըրով և մասնաւորապէս Պաղչէ-Գալու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Գաւառեանի զեղարանը, թիւ 7. կը ծախուի :

Աւելի տանել ուղղող կը հրաւորուի առ հեղինակն տըրթէտ 2011-ու, ի Լոնտոն Օրօսֆորս փողոց թիւ 533 :

ՏԵՐՈՒՆ ՍԻ ՏԻՐ
Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՆԾԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՍԱՐԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պաղչէ-Այի հաստակի թիւ 38